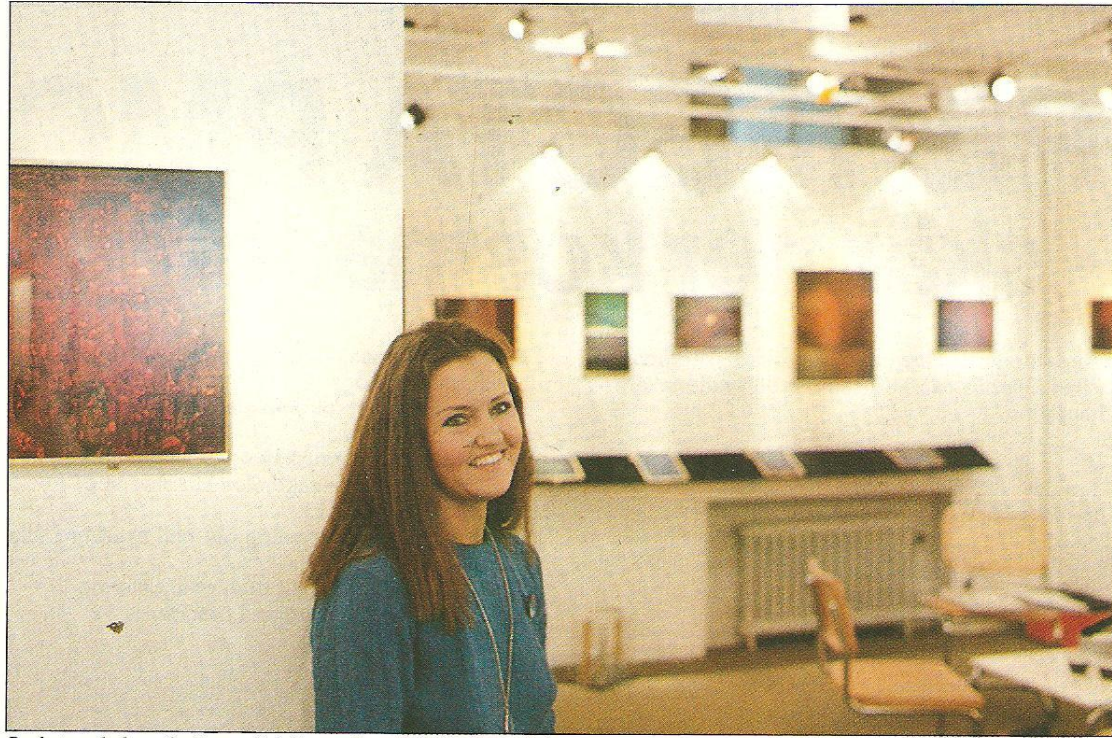

Aktuell Grafisk Information

■ Varje gång man passerar skyltfönstret på Drottninggatan 100 får man ett märkligt intryck. För i fönstret sitter en kvinna, som först följer en med blicken någon meter, och sedan för upp handen och kastar en slängkys efter den förbällande. Denna alltid lika blida kvinna är ett hologram.

Bruket av holografin är stadd i förvandling: från kuriosa till kommers.

Holografi idag: Mellan museet och reklambyrå

Många är de turister och nyfikna som stannar framför skyltfönstret och fascinerat vagnar fram och tillbaka, förtrollade av denna högteknologiska skogsrå. Och jodå, de nästan genomskinliga kinderna kan beskådas från båda hållen. Bakom skyltfönstret döljer sig Sveriges Holografimuseum, lett av den energiska Mona Forsberg. Det är också härifrån Holomedia styrs, företaget som ligger bakom lanseringen av denna teknik för tredimensionell gestaltning. Mona Forsberg är en kvinna med många järn i elden. Samtidigt som hon berättar för AGI om verksamheten, avbryter hon intervjun för

snabba förhandlingar med reklambyråfolk, som nyfiket frågar om kostnader och möjligheter.

- Det är här vi står idag. Från att ha varit en metod som skapats och hanterats av tekniker, har vi idag massor av förfrågningar om holografin som konstnärligt och kommersiellt medium, berättar Mona Forsberg.

Konkurrens

Denna utveckling har naturligtvis haft sina sidor. Teknikernas experimenterande med holografin som ett sätt att avbilda ett objekt så det ser ut som om de vore instoppade i en låda i väggen, lämnar alltmer plats

för ett mer målinriktat exploaterande av tekniken. - Under det senaste halvåret har konkurrensen på området ökat markant. Det är numera guldgrävarruschen hos holografiförmedlarna. Marknaden har expanderat kraftigt och stämningen i Norden är mycket konkurrensinriktad idag.

- Reklambyråer och industriföretag har på allvar fått upp ögonen för hologrammets möjligheter, säger Mona Forsberg.

- Och konstnärer likaså. Det som tidigare var förbehållet tekniker har nu blivit ett sätt att uttrycka sig. Holografin börjar få en egen identitet.

Som ett exempel på ett medvetet sätt att använda teknikens uttrycksmöjligheter pekar Mona Forsberg på en reklamprodukt, som beställts av en tillverkare av magsårstabletter. Sett från vänster är hologrammet en bild av en halvmåne, som illustrerar magsårets sömnlösa trauma. Går man sen två steg till höger träder lösningen fram, halvmånen växer ut och blir en tredimensionell bild av den helande tabletten.

- För idésprudlande reklam kreatörer är hologrammet en drömprödukt. Tänk vad fantasin kan göra med detta medium.

Industrin

Det är inte svårt att förstå Mona Forsbergs begeistring när man vandrar runt i Holografimuseet. Illusionen av tredimensionalitet tar sig här fantastiska uttryck. Kända ansikten tycks inmurade i väggarna och föremål verkar sväva fritt i luften framför hologrammen. I museet går fascinerade besökare runt och stönar av förtjusning. Jo, det här är definitivt något alldeles extra.

- Industriföretagens beställningar används för det mesta till mässor och utställningar. Det här är ett sätt för dem att väcka uppmärksamhet. Applikationsområdena ökar ständigt. Flera kreditkortsföretag har hologram på sina kort (hart när omöjligt att förfalska), National Geographic har holograferat ett fossilfynd på tidningens framsida och ASEA har ett hologram insatt i en digitalklocka.

- I och med att tekniken etablerats har också priserna sjunkit, förklarar Mona Forsberg. Det är nu möjligt att föreviga en människa för 15 000 kronor. Serietillverkningen är naturligtvis mycket billigare, det går idag att få 100 industrihologram för mindre än 30 000 kronor.

Efterkrigsuppfinnning

Teorin om att tredimensionella bilder var möjliga att framställa på ett tvådimensionellt plan formulerades redan 1948 av ungern Dennis Gabor. Det dröjde dock fram till 60-talet då laserljuset kunde tas i användning som teorierna kunde omsättas i praktiken. Laserljuset har den egenskapen, att det kan dela upp exponeringsmediet i mängder av olika bilder, som riktas åt alla håll. Beroende på var man befinner sig i rummet ser man därigenom sin egen version av den exponerade plåten. När detta genom praktiska experiment hade bevisats, tilldelades Dennis Gabor år 1971 Nobelpriset i fysik.

Kommer ni ihåg de tredimensionella plastvykortet? När man vickade dem fram och tillbaka, såg man två olika bilder av objektet. Trots att ihärdiga protester lär höras från de engagerade, måste man medge att principen för betraktandet (inte framställningen) är densamma för holografen. Varje vinkel, som hologrammet ses utifrån ger betraktaren sin egen bild av föremålet.

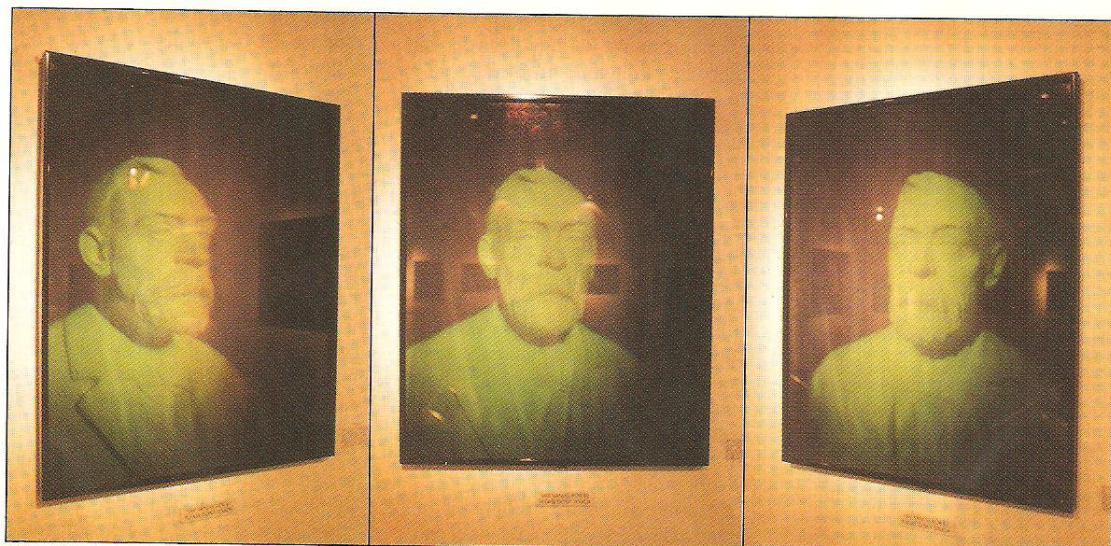
Tekniken för framställning har i AGI:s marsnummer behandlats utförligt och den lämnar vi därhän. Exponeringsplåten för de tredimensionella bilderna är dock inte märkligare än att det rör sig om vanlig ljusreagens hos silverbromidkristaller, m a o samma sak som hos fotografisk film. Holomedia ger

kurser för dem som vill förstå principerna för framställning av ett hologram.

Ingen kan klaga på brist på uppskattning av holografen hos allmänheten. I Sovjet, där man framställt den första holografiska biofilmen, är intresset mycket stort för den nya tekniken. Under en holografisk utställning av historiska föremål i Kiev, hade man fler besökare än på det museum, där originalföremålen visas. Kopiorna överträffar således originalen. Och aldrig förr har väl bysten med Alfred Nobel beundrats så mycket som i den tredimensionella avbildningen på Holografimuseet i Stockholm.

Mona Forsberg är i dagsläget bekymrad över alla de mellanhänder, som är involverade i hologramhanteringen. Holomedia får idag leveranser från bl a England, USA och Västtyskland, men de många fördyrande mellanhänderna är smolk i glädjebägaren för den expanderande industrin. Know-how om produktionstekniken sprids dock och Holomedia har nu en överenskommelse med det grafiska landskronaföretaget Parajett för masstillverkning av tryckta hologram.

I väntan på att marknaden stabiliserats och hologrammen sjunkit i pris så att de blivit tillgängliga för allmänheten, kan den intresserade vallfärda till Holografimuseet och där stifta bekantskap med denna märkliga utställning. Ett besök ingen lär ångra. *Paul Frigyes* ■

Alfred Nobels gipsbyst kan beskådas från alla vinklar på Holografimuseet i Stockholm.